MASTERPLAN MIDDENGEBIED ZUIDPLASPOLDER

Een nieuw dorp in een vernieuwend landschap

Platform Mooi Zuidplas

Vereniging Natuur- en Vogelwacht Rotta
Historische Vereniging Nieuwerkerk aan den IJssel.
Milieuvereniging Zuidplas
Stichting Natuurpolders
Platform Eendragtspolder
Stichting Molen Kortenoord
Vereniging tot behoud van landelijk Waddinxveen
Wandelvereniging TeVoet

Platform Mooi Zuidplas

Samen sterk voor een mooie en groene Zuidplaspolder

Inhoud

1. Inleiding **2**

2. Integrale benadering **3**
2.1 Ecologische positie Middengebied zuidelijke randstad **3**
2.2 Cultuurhistorische functie/waarde **4**
2.3 Ecologische functie/waarde **5**
2.4 Kwaliteit oppervlaktewateren **8**
2.5 Evenwicht tussen de belangen van recreatie, landbouw en natuur **8**

3. Highligths uit Masterplan Middengebied Zuidplaspolder **3**
3.1 Plangebied **3**
3.2 Beeldkwaliteit **3**
3.3 Ambitie natuur, ecologie en biodiversiteit **10**

4. Kansen en bedreigingen **12**
4.1 Koning Willem I Bos **12**
4.2 Groene Schakel **13**
4.3 Groene Waterparel en Restveen **14**
4.4 Overige aan het plangebied grenzende groenblauwe deelgebieden **16**
4.5 Ontsluiting en Mobiliteit **17**
4.6 Oppervlaktewateren **18**

5. Geraadpleegde bronnen **20**

Bijlage 1 Idee van het PMZ betreffende inrichting Groene Schakel o.b.v. Ontwikkelvisie Middengebied Zuidpaspolder (2019) **21**

1. Inleiding

Het Platform Mooi Zuidplas (PMZ) zet in op zo groot mogelijke – cultuurhistorische - open polder-gebieden. En waarbij de inrichting is gebaseerd op de ecologische functies/mogelijkheden van het gebied.

In de ecologie gaat het vaak over verbinden: het aan elkaar koppelen van groenblauwe gebieden, hoe klein deze gebieden soms ook zijn. Migraties van dieren en planten tussen aaneengesloten gebieden zijn vaak van levensbelang om de soort in stand te houden en hiermee de biodiversiteit te borgen. Uitgangspunt is dat een grotere biodiversiteit voor meer weerbaarheid en veerkracht zorgt en voor de noodzakelijke interactie tussen de soorten.

Het Middengebied Zuidplaspolder is gesitueerd in de ecologische verbindingszone tussen Bent-woud/Rottemerengebied/Restveengebied Zuidplaspolder/Krimpenerwaard. Tegelijkertijd is ook in de oost/west-verbinding van de Krimpenerwaard door het Rottemerengebied naar Midden-Delfland het Midden-/Restveengebied een cruciale ecologische schakel.

We benadrukken de maatschappelijke verantwoordelijkheid van alle belanghebbenden. Het PMZ streeft naar een constructieve dialoog met alle gebruikersgroepen. Niet alleen de woningbouw-plannen reduceren de leefgebieden van meerdere soorten, ook zal er altijd een zeker spannings-veld bestaan tussen het recreatief verblijf, landbouwkundig gebruik en natuur(ontwikkeling) en cultuurbehoud.

Het is geen overbodige luxe om binnen de gemeente Zuidplas de cultuurhistorische en de ecolo-gische functies van de Groene Schakel/Groene Waterparel/Restveengebied niet alleen te koeste-ren, maar vooral te behouden en te verstevigen. Een stabiel verankerde biodiversiteit is voor alle soorten van belang, inclusief voor de daar wonende en verpozende mens.

2. Integrale benadering

Het PMZ gaat uit van een integrale benadering. Die benadering kent meerdere invalshoeken, de belangrijkste worden in dit hoofdstuk beschreven: gericht op verbetering van de ecologische en cultuurwaarden, en vermeerdering en borging van de biodiversiteit.

2.1 Ecologische positie Middengebied zuidelijke randstad

De eerste invalshoek is de ecologische positie van het Middengebied in de zuidelijke randstad. Vanaf het nieuwste Nationaal Park Hollandse Duinen aan de kust door het Westland, Midden Delfland, Groenzoom, Polder Schieveen, Bentwoud, Krimpenerwaard loopt de groenblauwe zone oostwaarts door naar het Nationaal Landschap Groene Hart.

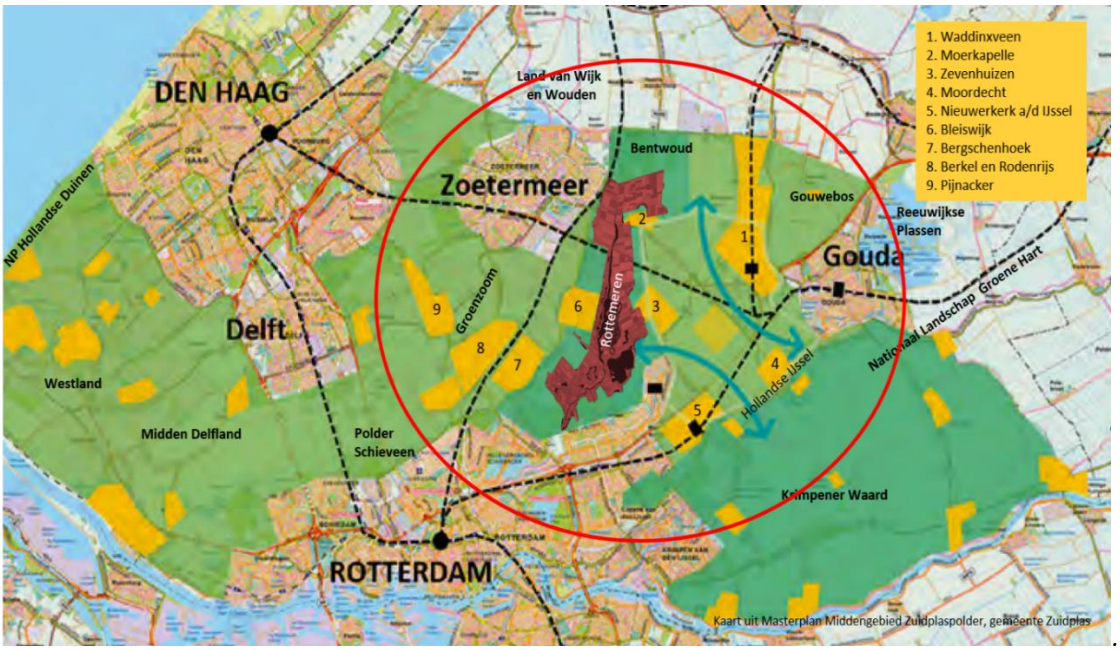

Bovenstaand kaartje laat zien dat de driehoek Zoetermeer, Rotterdam en Gouda met de daarbinnen almaar uitdijende bebouwingen in de gemeenten Lansingerland, Zuidplas en Waddinxveen, de meest kwetsbare ecologische schakel is in deze groenblauwe zone. Die kwetsbaarheid zit met name in het feit dat de ecologische (meer)waarde in deze driehoek vooral wordt belemmerd door een veelheid aan bebouwde kommen: de ecologische zones worden als het ware gedwongen hiertussen te meanderen.

Centraal binnen die driehoek ligt het Rottemerengebied. Een sterke en goed geborgde staat van de natuur in dit deelgebied is derhalve cruciaal voor de ecologische functie en de biodiversiteit in het Zuid-Hollandse landschap. Oftewel: het Rottemerengebied is een ecologisch kruispunt. Een kruispunt dat in verbinding staat met zijn omgeving. De kwaliteit van die verbindingszones hebben een minstens zo belangrijke functie voor het behoud en versterking van de biodiversiteit.

In het westen is dat de verbinding door de Vlinderstrik/Park de Polder/Triangelpark van en naar de Polder Schieveen en het 'Bijzonder Provinciaal Landschap' Midden Delfland.
Ten noorden van de Rottemeren bieden de (nu nog traditionele) agrarische polders (Tweemanspolder, Rottezoom en Polder Wilde Venen) kansen voor een succesrijke doorsteek naar het Bentwoud en het Land van Wijk en Wouden.
Oostwaarts naar de Krimpenerwaard en de andere groenblauwe gebieden in het Nationaal Landschap Groene Hart, waaronder bijvoorbeeld de Reeuwijkse Plassen, is het groenblauwe karakter van het Middengebied in de Zuidplaspolder/Krimpenerwaard ecologisch gezien van cruciaal belang.

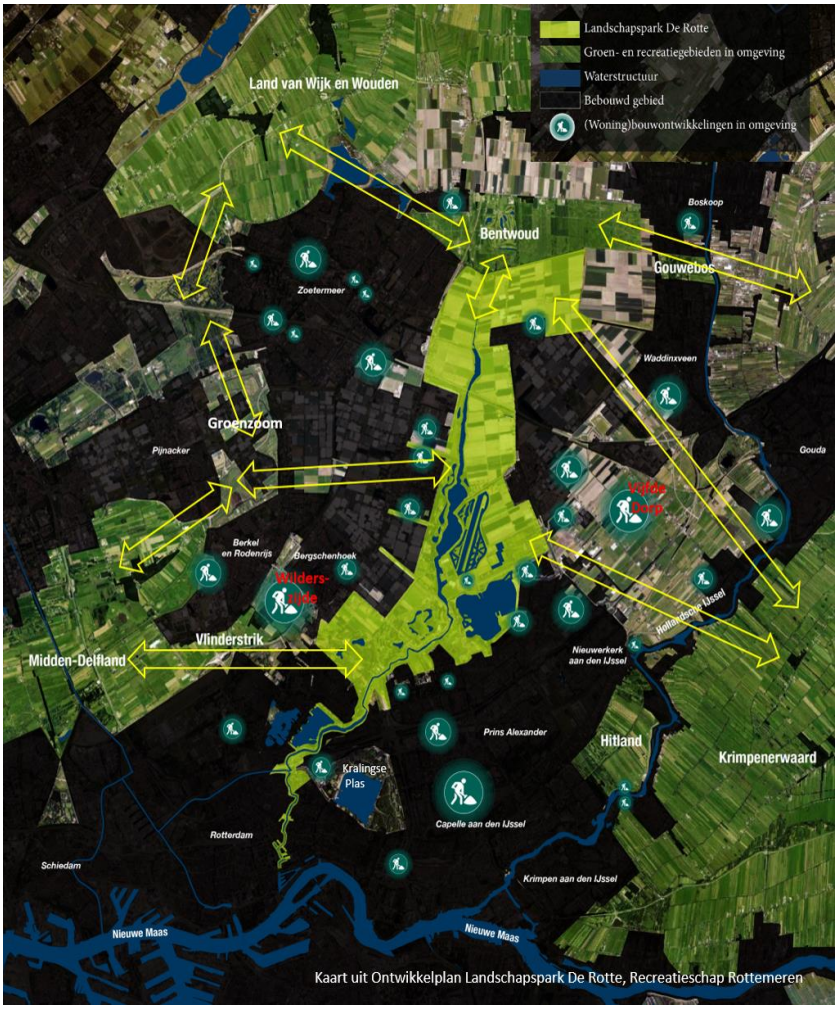

Kaart uit Ontwikkelplan Landschapspark De Rotte, Recreatieschap Rottemeren

2.2 Cultuurhistorische functie/waarde

Uit de Erfgoedvisie Zuidplas 2021-2026 – Verbindend Erfgoed van de gemeente Zuidplas:
'Cultureel erfgoed bestaat uit sporen uit het verleden (zowel materieel als immaterieel) die waardevol worden geacht omdat ze huidige generaties een beeld geven van het verleden en daardoor bijdragen aan onze culturele identiteit.'
In hoofdstuk *A3. (Versterken erfgoed en recreatie)* van de Erfgoedvisie ambieert de gemeente Zuidplas om, samen met de buurgemeenten, duurzame recreatie en het buitengebied te versterken, waarbij erfgoed als onderlegger van het landschap een rol speelt.

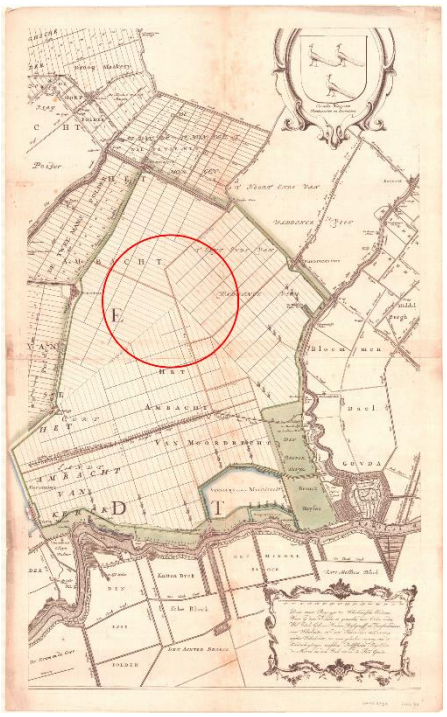

Zo'n duizend jaar geleden bestond het gebied uit een uitgestrekt, nauwelijks begaanbaar veenmoeras. Langs de Rotte, de Gouwe en de rivier de Hollandsche IJssel lagen betrekkelijk hoge zand- en kleiruggen, zogenaamde oeverwallen. Zij werden al in de Vroege Middeleeuwen bewoond.

Vanaf het einde van de 10e eeuw werd vanaf de Hollandsche IJssel en de Rotte het veen ontgonnen en werden percelen ge-

schikt gemaakt voor landbouwkundig gebruik. Vanaf de 13e eeuw volgde ontginning. Elke ontginner kreeg een stuk van de ontginningsbasis aangewezen, van waaruit hij sloten groef en het land bewerkte. Zo ontstonden de smalle ontginningseenheden. Door de ontginning daalde het maaiveld en moesten, om voldoende drooglegging te garanderen, meer sloten gegraven worden. Wanneer de waterstand niet verder verlaagd kon worden, werden de bestaande akkers omgezet naar weiland en werden dieper in het veen nieuwe akkers ontgonnen. Het resultaat was dat vrijwel al het akkerland aan het begin van de 16e eeuw was veranderd in weidegrond met drassige gebieden en moerassen.

Vanaf de 14e eeuw is door turfwinning het drooggelegde veen afgegraven en uitgebaggerd. Er ontstonden waterplassen die uiteindelijk één grote bedreigende plas gingen vormen: De Zuidplas.

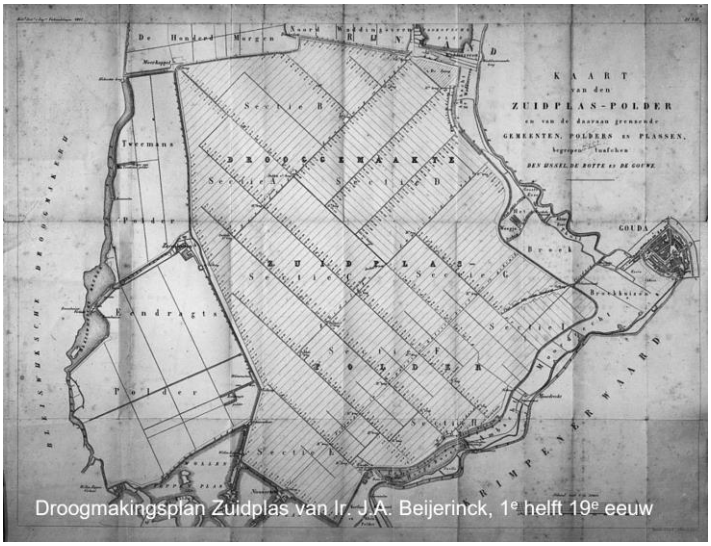

Droogmakingsplan Zuidplas van Ir. J.A. Beijerinck, 1e helft 19e eeuw

Medio de 19e eeuw is deze 'onstuimige' binnenzee in opdracht van Koning Willem I drooggelegd en ontstond er, op basis van het droogmakingsplan van waterstaatsingenieur J.A. Beijerinck, een strak slagenlandschap waar vooral tuinbouw en veeteelt tot ontwikkeling kwamen.

Tot op heden is dit in cultuur gebrachte landschap in het Middengebied van de Zuidplaspolder nog karakteristiek in de vergezichten en is het een ecologisch belangrijk gebied voor vele soorten water- en weidevogels.

2.3 Ecologische functie/waarde

Onder de ecologische functie en waarde van het gebied verstaan wij de wisselwerking tussen het landschap, verschillende populaties en organismen en hun niet-biologische omgeving. Anders gezegd, de dagelijkse interacties in de natuurlijke verhouding tussen de omgeving en de organismen die er in leven. In algemene zin gaan we uit van het bestaande karakter van een afwisselend polderlandschap.

Ooit, toen dit gebied nog nauwelijks door mensen werd bewoond, was het tussen Gouda en Rotterdam één groot moerassig landschap. Het was, zoals de tekening van vogelkundige Cornelis Nozeman toont, een walhalla voor vele soorten moeras- en watervogels. Het Koornmolengat in de Tweemanspolder is nog enigszins te vergelijken met dit moeraslandschap.

Tekening van vogelkundige Cornelis Nozeman, die hij in 1770 maakte bij een bezoek aan het Schollevaarseiland in het moeras tussen Rotterdam en Gouda.

- *Behoud/versterking van de biotopen van kansrijke soorten in alle soortgroepen.*

Het PMZ is bij de ruimtelijke (her)inrichting gefocust op het behoud en versterking van alle voorkomende soorten flora en fauna in het werkgebied en die er kansrijk zouden kunnen zijn: krui-

den/planten/struweel/bomen; vogels; vlinders/bijen/libellen/insecten; amfibieën/reptielen; grond- en watergebonden (zoog)dieren; vleermuizen.

- *Visie Rijke Groenblauwe Leefomgeving van de provincie Zuid-Holland.*

De Wet natuurbescherming schrijft voor dat de provincie een natuurvisie opstelt. Deze wet stelt de provincies verplicht om actief maatregelen te nemen voor het behouden of herstellen van een gunstige staat van instandhouding van soorten dieren en planten. Rotta handelt in de geest van de provinciale *Visie Rijke Groenblauwe Leefomgeving* en de daaraan gekoppelde Uitvoeringsagenda: pro-actief op zoek naar koppelkansen! Het in december 2021 gepubliceerde *Rapport Natuurbouwstenen* van de Provincie Zuid-Holland biedt praktische aanknopingspunten voor een effectieve dialoog.

- *Natuurtypes*

Bij de integrale benadering is het, afhankelijk van de aanwezige en potentieel kansrijke soorten, van belang aan te geven welke natuurtypes waar kunnen of moeten worden behouden, hersteld of ontwikkeld. Het natuurtype omvat de beschrijving van de algemene kenmerken en visuele omgevingskwaliteit, gewenste flora in relatie tot reeds voorkomende en potentiële faunasoorten en de gewenste vorm van beheer.

- *Icoonsoorten Zuid-Holland*

Met het aanwijzen van 40 soorten dieren en planten als icoonsoorten wil de provincie Zuid-Holland de Zuid-Hollandse natuur verder versterken; deze zijn als het ware indicatoren voor de kwaliteit van de natuur. Zie voor een volledige documentatie bijlage 1.

- *Begeleidende soorten*

Begeleidende soorten zijn soorten die niet te kieskeurig zijn wat leefomstandigheden betreft en die in meerdere habitats voorkomen. Ze zijn dus niet kenmerkend voor één bepaald natuurtype of vegetatietype. Soorten die wel kenmerkend zijn voor één bepaald natuurtype noemen we kenmerkende soorten. Dan heb je nog soorten die indicatief zijn. In volgorde van meest naar minst kenmerkend heb je: kenmerkende soort, indicatieve soort en dan begeleidende soort.

- *Rode lijstsoorten*

Een Rode Lijst is een door de Minister van Landbouw en Economische Zaken opgesteld overzicht van soorten flora of fauna die uit Nederland zijn verdwenen of dreigen te verdwijnen. De Minister bevordert onderzoek en werkzaamheden nodig voor bescherming en beheer. De mate van bedreiging is verdeeld over de categorieën: verdwenen uit Nederland, ernstig bedreigd, bedreigd, kwetsbaar, gevoelig.

- *Important Bird Area (IBA)*

In de belendende Eendragtspolder zijn in 2020 meer dan 160 verschillende soorten vogels geteld! Vogelbescherming Nederland en Sovon (Vogelonderzoek Nederland) hebben, met name door de aanwezigheid van een kleine populatie van de roerdomp, het gebied rond de Rottemeren en de Zevenhuizerplas in 2019 als 'Belangrijk Vogelgebied' gekwalificeerd. IBA's zijn van internationaal belang voor het behoud van vogels.

De werkelijke soortenrijkdom in het gebied is substantieel groter. Om een indruk te krijgen van die verscheidenheid en de omvang daarvan wordt verwezen naar www.waarneming.nl.

- *Biotopen en gewenste soorten*

In het in mei 2021 door het Recreatieschap Rottemeren vastgestelde *Ontwikkelplan Landschapspark De Rotte* is in deel II een opsomming opgenomen betreffende de in het Rottemerengebied voorkomende biotopen en gewenste soorten. Dit gebied is een ecologisch kruispunt en grenst aan

de Zuidplaspolder. Het is hierdoor min of meer leidend voor de inrichting van de biotopen van de kruisende ecologische verbindingszones, zoals het Middengebied van de Zuidplaspolder:

Bos

Nieuwe bosaanplanten naar een gezonde bosopbouw met kern, mantel en zoom. Het realiseren van een duidelijke zonering met drukkere randzones en stille kernen voor de meer kwetsbare en verstoringsgevoelige soorten is een pré.

- *Biotopen*: kern, mantel en zoom, open plekken (boskamers/weides)
- *Ambities natuurkwaliteit*: egel, nachtegaal (provinciale icoonsoorten); fitis, koekoek, spotvogel, wielewaal, eikenpage, landkaartje, oranjetipje, bosanemoon, pinksterbloem, zomereik, rosse woelmuis (selectie provinciale Begeleidende Soorten met een bedreigde status en/of karakteristiek voor het gebied).

Natte natuur

Zo veel mogelijk aaneengesloten, deze natuurgebieden zijn verstoringsgevoeliger.

- *Biotopen*: open water, rietlanden, (vochtige) weilanden, poelen, moerasgebieden, moerasbosjes, rietoevers, bloemrijk veenmosrietland, natuuroevers.
- *Ambities natuurkwaliteit*: meervleermuis, roerdomp, grutto, blauwborst, bittervoorn, rietorchis, (provinciale icoonsoorten); meerkikker/bastaardkikker, bruine kiekendief, Cetti's zanger, dodaars, grote karekiet, krooneend, porseleinhoen, tafeleend, woudaapje, glassnijder, platte schijfhoren, dotterbloem, kranswieren (groep), moerasspirea, kroeskarper, laatvlieger, waterspitsmuis (selectie provinciale Begeleidende Soorten met een bedreigde status en/of karakteristiek voor het gebied).

Akkernatuur

Niet alleen voor 'natuur, maar ook nuttig voor de boer. De insecten zijn natuurlijke plaagbestrijders. Aantrekken insecten betekent aantrekken akkervogels. Die eten in winter zaden (uit akkergewassen) en in broedseizoen insecten. Het gaat om het aantrekken van insecten die afkomen oo nectar en stuifmeel door inzaaien van kruidenrijke akkerranden, en het aanplanten van stroken met meerjarige planten of struiken als rust- en overwinteringsplek of voedselbron als de akkerranden nog niet bloeien.

- *Biotopen*: landbouwgewassen, bosjes, houtwallen, ingezaaide meerjarige akkerranden (extensief beheerd, onbespoten, met kruiden, wilde planten en bloemen), zandwegen.
- *Ambities natuurkwaliteit*: kleine zwaan, patrijs, steenuil, rugstreeppad, argusvlinder (provinciale icoonsoorten); boerenzwaluw, gele kwikstaart, goudplevier, graspieper, huiszwaluw, kievit, kwartel, ransuil, ringmus, scholekster, torenvalk, veldleeuwerik, bruin blauwtje, hooibeestje, kleine vuurvlinder, aardaker, akkerandoorn, heelblaadjes, rode klaver, kustsprinkhaan, veenmol, dwergmuis, hermelijn, wezel (selectie provinciale Begeleidende Soorten met een bedreigde status en/of karakteristiek voor het gebied).
- Daarnaast een zo hoog mogelijke diversiteit aan insecten (tientallen soorten, o.a. de groepen zweefvliegen, gaasvliegen, sluipwespen, lieveheersbeestjes, loopkevers, soldaatjes, kortschildkevers en roofwantsen).

Algemeen

- Extensief bermbeheer verder doorvoeren in het gehele gebied.
- De Rotte extensief beheer dijktaluds, rietoevers/vooroever moeras, open water.
- Groenblauwe ribben: inrichtingseisen bomenlanen, tochten, vaarten en sloten met ecologische oevers, bosschages enz. vanuit ecologische invalshoek uitwerken.
- Gebouwen en gebouwde objecten natuurinclusief ontwerpen. Bijvoorbeeld: huiszwaluwen dakrand van het gebouw van de Willem Alexander Baan. Slechtvalken in kasten in een elektriciteitsmast, groen daken met beplanting die insecten aantrekt, grijze daken die ook broedplekken zijn voor vogels, bijenstenen/insectenstenen/vleermuiskasten in gevels etc.; bestaand civieltechnische kunstwerken aanpassen om verblijfplaats en verbindingen te verbeteren (o.a. duiker A12).

2.4 Kwaliteit oppervlaktewateren

Schoon grond- en oppervlaktewater zijn belangrijke onderdelen van een gezonde leefomgeving. De waterkwaliteit in Nederland is de afgelopen decennia weliswaar verbeterd, maar deze verbetering lijkt te stagneren terwijl de doelen van de Kaderrichtlijn Water voor ecologisch gezond water op de meeste plekken nog niet worden gehaald.

- *Kleine wateren*

In de KRW wordt gesproken over KRW-waterlichamen. Hieronder worden verstaan grotere wateren als rivieren, kanalen, grotere beken, meren en grotere plassen. Kleine wateren als vaarten, sloten, vijvers en plassen worden gezamenlijk aangemerkt als één eenheid. Het gaat om de sloten en sloot-jes in de polders, de haarvaten in de stroomgebieden van de grotere waterlichamen Schie en Rotte.

Kaderrichtlijn Water (KRW)

De doelstelling van de KRW is dat uiterlijk in 2027 in heel Europa de kwaliteit van alle wateren zowel chemisch (schoon) als ecologisch (gezond) op orde moet zijn. Om dit te bereiken, zorgt de richtlijn voor:

- De bescherming van alle water: rivieren, meren, kustwateren en grondwater
- De vermindering en beperking van verontreiniging, ongeacht de bron (landbouw, industriële activiteiten, stedelijke gebieden, enzovoort).
- De verplichting om per stroomgebied een beheerplan op te stellen.
- Actieve deelname aan waterkwaliteitsbeheer en grensoverschrijdende samenwerking tussen landen en tussen alle betrokken partijen en belanghebbenden, incl. maatschappelijke organisaties en lokale gemeenschappen.
- De verplichting van het voeren van een waterprijsbeleid.
- De vervuiler en de gebruiker betaalt.
- Het in evenwicht houden van milieubelangen en de belangen van hen die afhankelijk zijn van het milieu.

Het Hoogheemraadschap van Schieland en Krimpenerwaard (HHSK) staat aan de lat om te zorgen dat in 2027 alle wateren in haar stroomgebied voldoen aan de ecologische, fysische en chemische normen – schoon en gezond - van de Kaderrichtlijn Water. HHSK heeft hiertoe voor de komende jaren (tot 2027) het zogenoemde Stroomgebiedbeheerplan 3, kortweg SGBP-3 opgesteld. Naar het zich laat aanzien is er extra inspanning nodig om die doelstelling te kunnen halen.

2.5 Evenwicht tussen de belangen van recreatie, landbouw en natuur

Als laatste in de integrale benadering willen we de maatschappelijke verantwoordelijkheid benadrukken van alle belanghebbenden. Het PMZ zet in op een constructieve dialoog met alle gebruikersgroepen. Het onderhavige gebied is ecologisch kwetsbaar. Niet alleen de op stapel staande woningbouwplannen voor het Vijfde dorp reduceren de leefgebieden van meerdere soorten, ook zal er altijd een zeker spanningsveld bestaan tussen het recreatief verblijf, landbouwkundig gebruik en natuur(ontwikkeling) en cultuurbehoud.

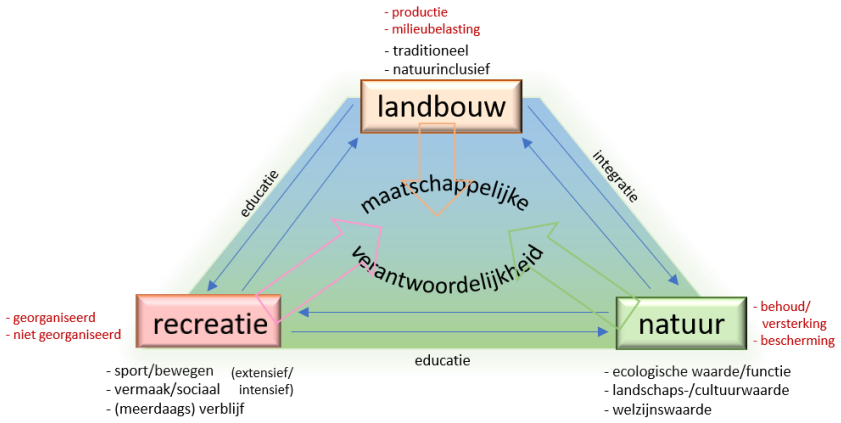

.

3. Highlights uit Masterplan Middengebied Zuidplaspolder

In dit hoofdstuk zetten we enkele 'ecologische passages' uit het Masterplan Middengebied Zuidplaspolder op een rijtje, aangevuld met opmerkingen/aandachtspunten waarvan het PMZ nodig acht om in het vervolgtraject te agenderen.

3.1 Plangebied

Het plangebied is grofweg gesitueerd tussen de provinciale weg N219, de Middelweg (Moordrecht/Moerkapelle) en de autosnelweg A20 (Gouda/Rotterdam). Nu is het overwegend een veenweidelandschap met lintbebouwingen en her en der verspreide tuinbouwkassen. Tussen de Derde Tochtweg en de Middelweg worden in het Vijfde Dorp vanaf 2024 uiteindelijk zo'n 8.000 woningen gebouwd. Dit maakt dat de natuurwaarde en ecologische verbindingsfunctie van dit nu nog groenblauwe gebied tussen de Rottemeren en de Krimpenerwaard onder druk komt te staan.

3.2 Beeldkwaliteit

Het landschap van het Middengebied omarmt het nieuwe dorp en verkleurt in de komende jaren geleidelijk, waarbij er naast (extensief) agrarisch gebruik ook meer ruimte komt voor water, natuur, energie en recreatie. Daarbij wordt de landschappelijke karakteristiek beleefbaar gemaakt. De bestaande ruimtelijk/landschappelijke opzet brengt daarbij samenhang en herkenbaarheid:

- Tochten en Linten, met daarlangs kleinschalige, groen omzoomde erven, met voor aan de weg het huis en daarachter de schuren/kassen/bedrijfsruimten;

- Vista's (doorzichten) tussen de groene erven door (van lint naar lint) en lange zichtlijnen tussen de linten in;
- Fijnmazige sloten- en greppelstructuur met natuurlijke oevers;
- Informele, recreatieve doorsteken tussen de linten in de vorm van laarzenpaden, fraai ingebed in het landschap;
- Broekbosstroken dwars op de linten, als groene afscherming van grotere bedrijven, als inkadering van de vista's, als groene lopers voor de laarzenpaden en als verrijking van de uitstraling en biodiversiteit;

3.3 Ambitie natuur, ecologie en biodiversiteit

De transitie in het Middengebied wordt gebruikt om de biodiversiteit een flinke impuls te geven. Het verbeteren van de biodiversiteit begint bij de water-, en bodemstructuur. Daarmee wordt voortgebouwd op de recente ontwikkeling van de Groene Waterparel. Met een fijn vertakt netwerk van natuurlijke oevers ontstaan interessante leefgebieden in, aan en op het water, maar ook de natuurlijke waterzuivering door de helofyten in de oevers.

Als de waterkwaliteit verbetert, neemt de biodiversiteit toe. Met de tijd wordt het steeds soortenrijker. Waar dat mogelijk is worden in de groengebieden in en rondom het dorp (de Groene Schakel, Energielandgoederen, Bos/buitenplaatsen) stroken met rietlanden en veenontwikkeling toegevoegd.

Door regenwater vast te houden, in combinatie met de soms zure bodem van katteklei ontstaan hier en daar blauwgraslanden, zoals dat nu al in de Groene Waterparel gebeurt. Dit proces wordt versneld door maaien en afvoeren (verschralen) en zaden aan te voeren van donorsites waardoor in 10 jaar aantrekkelijke en zeer biodiverse hooilanden ontstaan.

Daarnaast wordt met de provincie een nieuwe ecologische verbinding gerealiseerd tussen het Restveengebied en de Eendragtspolder, ingepast tussen de 2e en 3e tocht. Deze verbinding is onderdeel van de Groene Schakel en bestaat uit een doorgaande waterloop met ecologische oevers, aangevuld met poelen en ruige graslanden.

Tenslotte worden aanvullend daaraan de eerder beschreven recreatieve routes door het Middengebied ingezet als ecologische verbindingen, door middel van natuurlijke bloemenbermen, ecologische oevers, houtwallen, etc.

Op die manier ontstaat in de Zuidplaspolder een robuust en fijnmazig netwerk van grotere en kleinere ecologische routes voor insecten en kleine zoogdieren, waarmee verschillende waardevolle natuurgebieden met elkaar worden verbonden:

- Rottemeren/Eendragtspolder → Hollandsche IJssel/Hitland/Krimpenerwaard
- Groenblauwe zone Westergouwe/Oostpolder van Schieland/'t Weegje → Bentwoud
- Poldergebied tussen Waddinxveen, Gouda, Boskoop en Bodegraven.

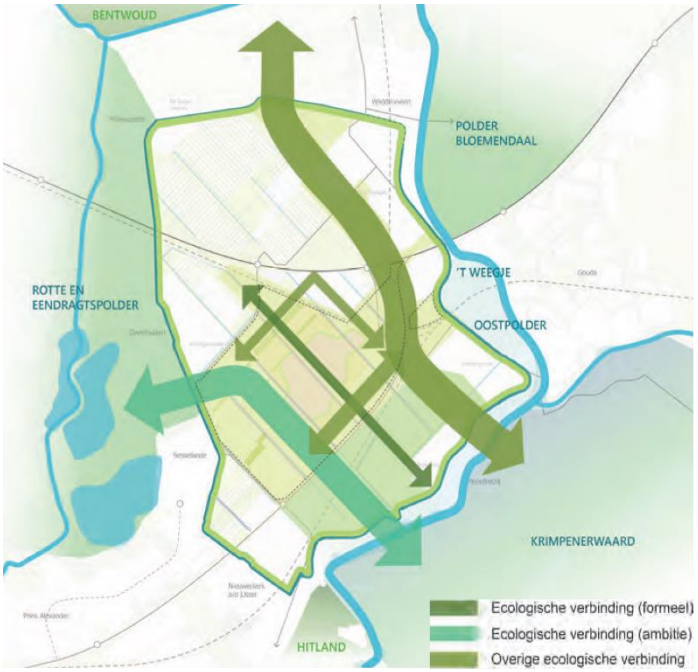

Ecologische verbindingszones door het Middengebied

Een aantal door de provincie Zuid-Holland aangewezen icoonsoorten zijn in het Masterplan Middengebied als doelsoorten benoemd: de basis voor de (her)inrichting van de Ecologische Verbindingszones.

Tabel 1: De doelsoorten voor de EVZ met de habitat waar de soort aan verbonden is

Doelsoort	Struweel	Ruigte	Grasland	NVO / moeras	Poel / open water
Waterspitsmuis	X	X		X	X
Ringslang	X			X	X
Rugstreeppad	X	X	X		X
Groene glazenmaker				X	X
Argusvlinder			X		
Grote modderkruiper				X	X

Waterspitsmuis

Ringslang

Rugstreeppad

Bittervoorn

Woudaap

Platte Schijhoren

Knolrus

Groene glazenmaker

Meervleermuis

4. Kansen en bedreigingen

Binnen het plangebied is er relatief nog aardig wat groenblauwe ruimte, zeker als je ook het Restveengebied tussen de A20 en Hollandse IJssel meeneemt in de toekomstige groenblauwe ontwikkelingen. Voor de landschappelijke gebieden rondom het Vijfde Dorp is een evenwichtige balans tussen enerzijds de natuurwaarde/ecologische (verbindings)functie en anderzijds het landbouwkundig en recreatief gebruik van cruciaal belang. In het Masterplan Middengebied is rondom de bebouwde kom van het Vijfde Dorp een drietal landschappelijke gebieden gesitueerd:

- Koning Willem 1 Bos in het noordelijk deel van het plangebied;
- Groene Schakel aan de zuidwestelijke kant van het nieuwe dorp;
- Groene Waterparel aan de oostelijke kant.

Opmerking/aandachtspunt:
Juridisch zijn deze verschillende gronden ofwel bij de gemeente en de provincie, dan wel bij particulieren in eigendom/beheer. Dat zal een consistent en natuurbestendig beheer niet vergemakkelijken. Een beheerconstructie met een overkoepelend orgaan (zoals bijvoorbeeld Staatsbosbeheer bij het Recreatieschap Rottemeren) biedt meer kansen.

4.1 Koning Willem I Bos

Dit bos bij de Moordrechtboog/Gouweknoop wordt gevormd door de bosrijke inrichting van de 'buitenplaatsen' en een nieuw aan te leggen bosgebied. De kleiige kreekrug is daarvoor een goede ondergrond. Op de plekken met een meer venige ondergrond ontstaat een waterrijk broekbos. Het nieuwe bos

wordt deels gerealiseerd binnen de ontwikkeling van de buitenplaatsen en is deels een landschappelijke ontwikkeling van gronden rondom de bestaande infrastructuur. Het bos biedt de kans een ecologische en recreatieve verbinding te maken tussen de Hollandsche IJssel en het Bentwoud en omliggende versnipperde groengebieden (groenblauwe zone tussen Westergouwe en Moordrecht (Zuidplas), Oostpolder van Schieland (Gouda), 't Weegje (Waddinxveen) ruimtelijk met elkaar te verknopen. De volgende accenten zijn in het plan genoemd:

- Woningbouw op de buitenplaatsen: landelijk wonen in lage dichtheden;
- Zoekgebied voor duurzame energieproducten, houtproductie kan een optie zijn;
- Stoer Doe-bos en evenemententerrein zijn optionele mogelijkheden.

Opmerkingen/aandachtspunten:

In het Masterplan zijn, in tegenstelling tot enkele recreatieve/productionele accenten, geen ecologische doelen en doelsoorten voor dit nieuw aan te planten bos opgenomen. Ook voor bosopbouw (kern, mantel, zoom, open plekken (boskamers, weides)) is (nog) geen aandacht.

Ons inziens is – vooraf – onderzoek nodig naar mogelijke vervuiling van de grond rondom de Moordrechtboog.

Met de inrichting van dit nieuwe bos moeten de mogelijkheden voor aansluiting fiets- en wandelroutes van en naar Moordrecht, Zevenhuizen en 't Weegje tijdig worden ingepland.

4.2 Groene Schakel[1]

De Groene Schakel heeft twee belangrijke doelen:

a) Een robuuste, landschappelijke buffer creëren/behouden tussen Nieuwerkerk aan den IJssel en het nieuwe dorp, waarbinnen de openheid van de polder op een aantal zichtlijnen beleefbaar blijft,
b) Een landschappelijke, ecologische en (extensieve) recreatieve schakel vormen tussen Eendragtspolder/De Rotte en de Hollandsche IJssel/Krimpenerwaard.

In het Masterplan worden binnen de Groene Schakel drie verschillende zones onderscheiden:

1. *De open polder*: de zone van circa 400 meter ten zuiden van de 3e tocht. In de rand van het nieuwe dorp wordt zoveel mogelijk de oorspronkelijke openheid van de droogmakerij hersteld, zodat er ruimte komt voor het inpassen van een robuuste ecologische verbindingszone. De ambitie is om in deze open zone ook de nieuwe ecologische verbinding in te passen tussen de Krimpenerwaard en het Bentwoud. Dit betekent een aaneengesloten waterstructuur, met natuurlijke oevers en her en der poe-

[1] *Met een startbudget van circa € 10 miljoen geeft de gemeente Zuidplas een eerste impuls aan de transformatie van de Groene Schakel: instelling van een Fonds Groene Schakel. De Recreatievisie Zuidplas 2025 moet bij de ontwikkeling van dit gebied betrokken worden. Er wordt een zogenoemd Beeldkwaliteitsplan Groene Schakel opgesteld, lokale politieke partijen pleiten ervoor om het bebouwde oppervlak in de Groene Schakel te verminderen.*

len, die het gebied een meer natuurlijke uitstraling gaan geven en een corridor voor planten en dieren gaat vormen. In dit deelgebied onderzoeken Zuidplas en de provincie Zuid-Holland samen of een Ecologische Verbindingszone (EVZ) kan worden gerealiseerd in plaats van langs de 4e tocht. Het creëren van een werkende EVZ vraagt investeringen in vernatting en verschraling. Ook is het overbruggen van infrastructurele barrières van belang.

2. *Coulissenlandschap*: de zone van circa 400 meter ten noorden van de 2e tocht is een intensiever gebruikt gebied. Hier is de doelstelling om meer groen en water toe te voegen. Op een aantal strategische plekken worden, als de kans zich voordoet, broekbosstroken toegevoegd tussen bedrijfskavels. Die versterken het groene karakter, vergroten de biodiversiteit en maken aan te leggen laarzenpaden aantrekkelijker.

3. *Agrarische zone tussen 1e/2e tocht*: in de zone tussen de 1e en de 2e tocht liggen nu vooral kassen. Inzet is om het gebied ecologisch en recreatief aantrekkelijker te maken.

Opmerkingen/aandachtspunten:
De formuleringen in het Masterplan over dit deelgebied zijn heel voorzichtig. Woorden als 'zoveel mogelijk - ambitie - als de kans zich voordoet – onderzoeken - inzet om het ecologisch aantrekkelijker te maken' bieden, ondanks een startbudget van € 10 miljoen, geen garantie voor actieve ontwikkeling. Het PMZ wil graag 'aan de voorkant' bij het opstellen van Beeldkwaliteitsplan Groene Schakel betrokken worden, en wel voordat de eerste huizen worden gebouwd onder het motto 'eerst aanplant dan stenen'.

Het PMZ is van mening dat in de Groene Schakel het beeld van het slagenlandschap in een open polder behouden moet blijven. Dat betekent dat bijvoorbeeld hoge kassen aan de oostkant van de Knibbelweg (verlengde 2e Tochtweg) niet in dit beeld passen en dat het bebouwde oppervlak wordt beperkt (zie ook motie van SP en PvdA/GL van 18 mei 2021). Ook dienen bedrijfsuitbreidingen en/of nieuwe startende ondernemers te worden voorkomen.

In de agrarische zone tussen de 1e en 2e Tochtweg ligt het vervallen Rijksmonument 'Geertruidahoeve'. Het PMZ is van mening dat de aanstaande gebiedsontwikkeling kansen biedt voor een passende bestemming voor deze monumentale hoeve. Het PMZ wil graag met u daarover meedenken.

4.3 Groene Waterparel en Restveen

De Groene Waterparel en het Restveen ten zuidoosten van het Vijfde Dorp (langs beide zijden van de A20) maken geen deel uit van het plangebied voor het Vijfde Dorp. Echter, voor de borging van de natuurwaarde en ecologische functie van de groenblauwe ruimte in de zuidelijke randstad zijn deze verbindende gebieden van cruciaal belang.

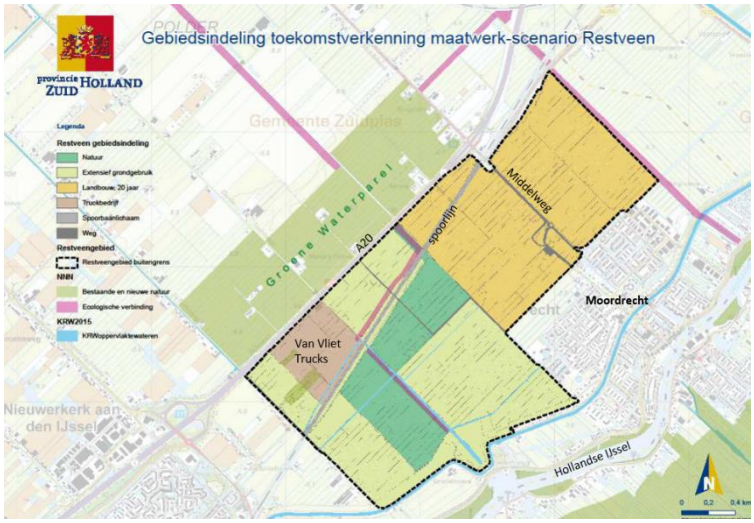

- *Groene Waterparel*

De ecologische en overige inrichtingsuitgangspunten worden in afstemming besproken met de provincie Zuid-Holland en het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard. De provincie Zuid-Holland verzorgt de verwerving en basisinrichting van de Groene Waterparel. De gemeente Zuidplas heeft ook de ambitie om de Groene Waterparel ecologisch in te richten met aanvullend mogelijk recreatieve routes die aansluiten op de structuur van het Middengebied, maar heeft daar op dit moment geen middelen voor beschikbaar. In de toekomst kan de gemeente Zuidplas mogelijk een andere rol nemen om deze additionele inrichtingsmaatregelen te treffen.

Voor de Groene Waterparel ten noorden van de A20 geldt een Natuur Netwerk Nederland (NNN) status. De realisatie van de NNN-gebieden is belegd in Provinciaal beleid en is een opgave die de provincie Zuid-Holland uiterlijk 2027 moet hebben afgerond. De EVZ en de Groene Waterparel zijn ook als ambitie opgenomen in de Structuurvisie Zuidplas 2030. De inrichting van de Groene Waterparel tot een voor de natuurdoelen noodzakelijk niveau zou in principe voor 2027 door de provincie Zuid-Holland gerealiseerd moeten zijn.

Katteklei in combinatie met een gunstige hydrologie en natuurlijke oevers zuiveren de kwel en leveren nu al bijzondere natuur op met blauwgraslanden en zeer bijzondere waterplanten en waterinsecten. Daarnaast wordt ingezet op zeer extensieve veeteelt en recreatief medegebruik. Ondergeschikt aan de landschappelijke structuren, openheid en natuurwaarden komen er informele wandelroutes/laarzenpaden door het gebied, die aansluiten op de recreatieve structuur in de Groene Schakel, het nieuwe dorp en de zone met buitenplaatsen en het Koning Willem 1 Bos in de Gouweknoop.

Opmerkingen/aandachtspunten:

De transformatie van de Groene Waterparel naar een volwaardig natuurgebied is een verantwoordelijkheid van de provincie Zuid-Holland in samenwerking met het Hoogheemraadschap Schieland en Krimpenerwaard (HHSK). Op basis van de tekst in het Masterplan heeft de gemeente Zuidplas vooral belangstelling voor de recreatieve (aansluitings-)mogelijkheden in/op de Groene Schakel. Hoewel in 2027 de transitie van dit gebied afgerond dient te zijn, stelt de provincie hier (nog) geen prioriteit aan (vooralsnog zijn geen financiële middelen hiervoor gereserveerd). Het PMZ wil, in nauw overleg met andere belanghebbenden, de provincie Zuid-Holland aansporen de natuurfunctie in de Groene Waterparel daadwerkelijk vorm te geven.

- *Barrière*

In deze ecologische verbindingszone is de A20 een grote barrière voor grond- en watergebonden faunasoorten. In het Masterplan Middengebied Zuidplaspolder is er het volgende over geschreven:
'Ter verbetering van de doorstroming en vooral de verkeersveiligheid, wordt de A20 tussen Nieuwerkerk aan den IJssel en Gouda verbreed door Rijkswaterstaat. De verbreding zal tussen 2026 en 2028 gereed zijn. Vanuit deze verbreding wordt nadrukkelijk gekeken om de noordelijke parallelweg langs de A20 aantrekkelijker te maken voor fietsers. Zoals eerder beschreven is het van belang om bij dit project mee te liften als het gaat om het realiseren van fietsonderdoorgangen.'

Opmerkingen/aandachtspunten:

Het PMZ acht het voor de gemeente Zuidplas een uitdaging om de Parallelweg-Noord aantrekkelijk te maken voor fietsers, door naast de A20 een (geluidswerende) dijk aan te leggen (vanaf de 1e tocht tot aan de 4e tocht).

Uit de tekst van het Masterplan kan niet worden opgemaakt dat de gemeente Zuidplas bij Rijkswaterstaat (RWS) de urgentie van een effectieve ecologische (onder)doorgang in de A20 aan de orde stelt. Dit

terwijl er geluiden zijn dat RWS de verbreding van de A20 uitstelt. Het PMZ wil graag met de B&W meedenken hoe de ecologische passages in deze barrière kunnen worden geslecht, dan wel kunnen worden gerealiseerd.

- *Restveen*

Tegenover de Groene Waterparel aan de andere kant van de A20, ligt het zogenoemde Restveen, het laagstgelegen gebied van de Zuidplaspolder (tot -6.76 NAP). Het Restveen is een cruciale schakel in de EVZ tussen de Rottemeren, het Bentwoud en de Krimpenerwaard. Het gebied heeft een zeer slappe grondslag, en om die reden wordt hier niet meer gebouwd. Het huidige agrarische gebruik is ook eindig, momenteel vindt onderzoek plaats met eigenaren en agrariërs naar wat wèl een toekomstbestendig gebruik van het gebied kan zijn.

Een transitie van het Restveen betreft een langlopende verandering van het huidige agrarisch gebruik naar o.a. nieuwe watergebonden teelten, natuur en recreatie. Er is o.a. een recreatieve en ecologische verbinding met het Middengebied gewenst.

In de Verordening Ruimte (VRM) heeft de EVZ een natuurbestemming en loopt door de gemeenten Zuidplas en Waddinxveen. De twee projectgebieden Restveen en Groene waterparel zijn onderdeel van de EVZ als stapstenen. De verbindingszone is op dit moment ingedeeld in prioriteit drie, dat betekent dat de verbinding van regionaal belang is, maar dat er geen budget voor gereserveerd is.

Opmerking/aandachtspunt:
Van belang is tijdig de onmisbare ecologische functie/waarde van dit onderdeel van de EVZ Rottemeren/Krimpenerwaard bij de provincie en het waterschap op tafel te leggen.

4.4 Overige aan het plangebied grenzende groenblauwe deelgebieden

De hieronder vermelde deelgebieden grenzen aan het plangebied voor het Vijfde Dorp, maar kunnen ecologisch (broekbosstroken) en cultuurhistorisch (kreekruggen, archeologische vondsten en Geertruidahoeve) gezien van betekenis zijn.

- *Deelgebied oost- en westkant van de 2e Tochtweg*

In dit deel van de polder is de ambitie om de openheid en lange zichtlijnen zoveel mogelijk te behouden en te versterken. Dit behelst het amoveren van bestaande bebouwing en het voorkomen van verdere bebouwing. De ambitie is om broekbosstroken en/of laarzenpaden tussen 2e en 3e tocht te realiseren.

Opmerking/aandachtspunt:
Het PMZ is van mening dat, om de ambitie van openheid en lange zichtlijnen vorm te geven, bedrijfsuitbreidingen en het opstarten van nieuwe ondernemers en agrariërs voorkomen moet worden, daar zijn bedrijventerreinen voor!
In de communicatie dient steeds het landschappelijk karakter benadrukt te worden en waar mogelijk te worden uitgebreid. Het PMZ denkt graag met u mee.

- *Deelgebied Nieuwerkerk-Noord*

Het gebied tussen de 1e Tochtweg (N219) en de Westringdijk valt niet onder de 'Groene Schakel'. Veel is al onteigend, het gebied is verrommeld. Naar verluidt zijn de oorspronkelijke (bouw)plannen uit de agenda geschrapt.

Opmerking/aandachtspunt:
Het gebied zou geïntegreerd kunnen worden bij de 'Groene Schakel'. Het bedrijventerrein Hooge Veenen zou daar een onderdeel van kunnen uitmaken. De provincie wil 'meedenken' om dit gebied anders in te richten dan met 'woningbouw'. Ook het PMZ heeft hierover wel ideeën.

- *De Groenblauwe Zone (Moordrecht),*

Er ligt een groen recreatief en ecologisch gebied tussen Moordrecht en Westergouwe. Deze verbinding was ecologisch gepland op basis van het beleid van de provincie Zuid-Holland, maar is niet meer actueel.

- *Groene Zoom Nieuwerkerk aan den IJssel*

Het gebied wordt globaal begrensd door de Rijksweg A20 in het noorden en de N219 (Schielandweg) en het Park Hitland in het zuiden. Aan de westzijde grenst het gebied aan Capelle aan den IJssel en oostzijde de bebouwde omgeving van Nieuwerkerk aan den IJssel. Deze 'Groene Zoom' is ongeveer 450 meter breed. De Hoofdweg, gelegen in het noordelijke deel van het plangebied, maakt geen onderdeel uit van het bestemmingsplan. Het gebied wordt o.a. doorkruist door de 's-Gravenweg. Deze weg die grenst aan het recreatiegebied Hitland vormt een eeuwenoude verbinding tussen Nieuwerkerk aan den IJssel en Rotterdam en is onderdeel van een eeuwenoud cultuurlandschap.

De in 2011 door de gemeente Zuidplas vastgestelde *Structuurvisie Groene Zoom* gaat uit van de instandhouding en versterking van de bestaande kwaliteiten, zowel ruimtelijk als qua gebruik. De Groene Zoom wordt min of meer bestempeld als recreatielandschap en wordt doorsneden door de Provinciale ecologische Hoofdstructuur. De structuurvisie is een noodzakelijk beleidsstuk om als gemeente de identiteit en de bestaande kwaliteiten van de Groene Zoom te behouden en te versterken.

Opmerking/aandachtspunt:
'Generaties lang wordt er al geknabbeld aan de Groene Zoom, en wanneer er geen verdere regie plaatsvindt, zal er straks op papier nog steeds sprake zijn van een 'buffer in een verstedelijkt landschap,' maar in de praktijk waarschijnlijk dan wel één met sterk verrommelde en dichtgeslibde randen als decor.

Heldere kaders voor toekomstige ontwikkelingen van de huidige bedrijfslocaties zijn er momenteel niet en bovendien is het gebied nu relatief ontoegankelijk. Dus nog geen gebied om echt van te kunnen genieten. En dat is jammer. Want hoewel de intermediaire zone tussen de bebouwde omgeving van Capelle aan den IJssel en Nieuwerkerk aan den IJssel feitelijk erg smal is, biedt de Groene Zoom op veel plekken volop de beleving van 'rust, ruimte en groen', en authenticiteit. Dát zijn waarden om te behouden'.
De Groene Zoom is een onderdeel van de provinciale Ecologische Hoofdstructuur en de ecologische functie zou effectiever kunnen worden ingericht om de verbinding van het Rottemerengebied naar het Hitland/Krimpenerwaard te versterken. Het PMZ heeft hierover wel ideeën.

4.5 Ontsluiting en mobiliteit

Personenwagen:
De auto-aansluiting op het omliggende hoofdwegennet zal stapsgewijs gebeuren. De eerste circa 500 woningen kunnen ontsloten worden via de Middelweg en bestaande aansluitingen op de A20 en N457. Bij een verdere groei komen er twee nieuwe aansluitingen in beeld:

- Het realiseren van een nieuwe aansluiting op de N219 met verkeerslichten en een auto-ontsluiting richting het dorp via de Hartlijn. Hier benader je het dorp door de Groene Schakel;
- Een tweede aansluiting op de N219 bij de Knibbelweg.

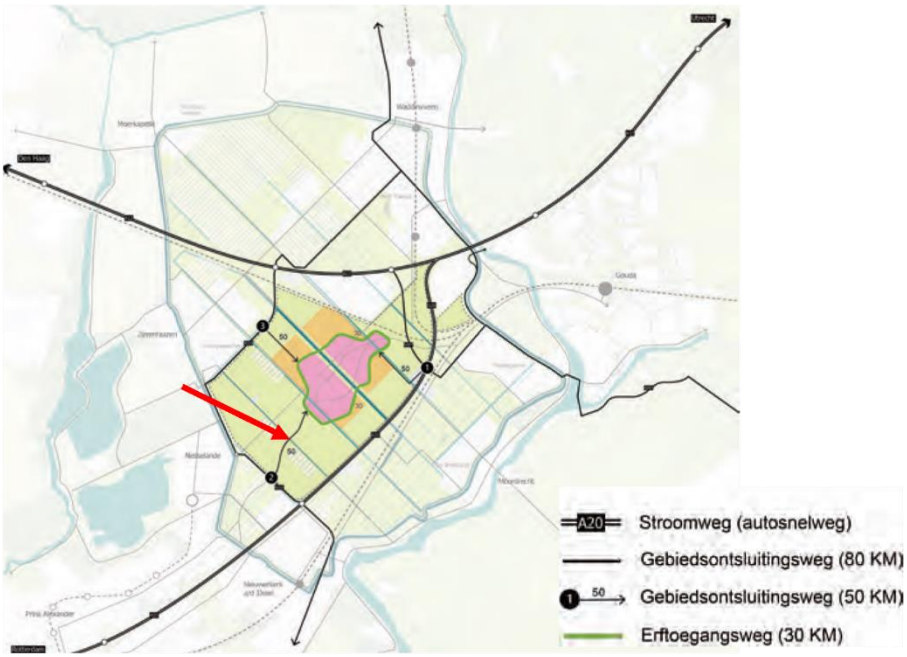

De auto-ontsluiting van het nieuwe dorp

Opmerkingen/aandachtspunten:

In Hoofdstuk 3.5 op pagina 51 van het Masterplan staat het bijna terloops: bij een verdere groei wordt er een nieuwe auto-verbinding met de N219 gerealiseerd ***dwars door de Groene Schakel****. Dit betekent dat de ecologische waarde/functie van deze Ecologisch Verbindingszone (EVZ), met name voor de grond- en watergebonden faunasoorten, stevig onder druk komt te staan. Ook kan het gebruik van deze ontsluitingsweg in de broedperiode (maart t/m juni) voor ongewenste verstoringen zorgen van broedende vogels. Bovendien heeft deze weg een negatieve invloed op de beeldkwaliteit van dit authentieke stukje cultuurlandschap: het weidse karakter wordt hiermee teniet gedaan, dat waar we nu juist zo zuinig op moeten zijn!*

4.6 Oppervlaktewateren

- *Kwaliteit oppervlaktewater*

Het ruimtelijk gebruik van de Zuidplaspolder heeft over de jaren heen geleid tot een groot aantal verschillende en versnipperde peilgebieden. Het creëren van een overzichtelijk en robuuste waterstructuur in het Middengebied is hierdoor een complexe opgave. Het is daarom belangrijk en wenselijk om het aantal peilgebieden te verminderen en het watersysteem te vereenvoudigen.

Watercompensatie is noodzakelijk om eventuele negatieve effecten op de waterhuishouding te voorkomen en de kansen voor een betere waterhuishouding in het gebied te benutten. Waterberging dient waar mogelijk zoveel mogelijk “op eigen terrein” te worden gerealiseerd om droogte en bodemdaling in het gebied tegen te gaan. Een evenwichtige verdeling van het oppervlaktewater over het gebied is dus veel beter dan het realiseren van een groot meer aan de rand van het dorp. Het verdelen van het oppervlaktewater biedt ook kansen voor recreatie en het tegengaan van hittestress in het nieuwe dorp**.**

Opmerkingen/aandachtspunten:

Het Hoogheemraadschap Schieland en Krimpenerwaard (HHSK) staat aan de lat voor de waterhuishouding in het Middengebied. Het PMZ is van mening dat het ‘robuuster’ maken van het watersysteem en

de compensatie (door de negatieve effecten van de verharding) voor te bergen water 'op eigen terrein' kansen biedt voor versterking/borging van de ecologische functie/waarde.

Daarnaast is het de verantwoordelijkheid van het HHSK om de doelstellingen – wateren in 2027 chemisch schoon en biologisch gezond - in het Stroomgebiedbeheerplan 3 (SGBP-3) op te nemen en die vervolgens ook te halen. Dit ter uitvoering van de verplichtingen in de Europese Kaderrichtlijn Water. Naar het zich laat aanzien is er extra inspanning nodig om die doelstellingen te kunnen halen.

Ook kan daarbij het waterbeheer van de bestaande woonwijken in de Zuidplaspolder worden herijkt zodat ook deze wijken zijn voorbereid op mogelijke wateroverlast die de klimaatverandering met zich meebrengt.

- *Klimaatverandering*

Uit diverse publicaties blijkt dat er binnen de wetenschap geen consensus is over het al dan niet bouwen van huizen in de diepste polder van Nederland. Hoewel de gevolgen van de opwarming van de aarde nu nog niet zijn te overzien, is wel duidelijk dat de te verwachten zeespiegelstijging invloed heeft op de bodem(structuur) en omgeving in de polders.

Dijkring 14, de dijk die de Zuidplaspolder beschermt, beschermt tegelijk de rest van de Randstad. Dus als die het niet houdt hebben we een veel groter probleem. We moeten vooral kijken hoe we klimaatadaptief kunnen bouwen, dus bijvoorbeeld door drijvende woningen te bouwen.

Opmerking/aandachtspunt:
Naar de mening van het PMZ is de problematiek naar aanleiding van de gevolgen van de klimaatproblematiek niet alleen van waterstaats-technische aard. Bijvoorbeeld het risico van (meer) zoute kwel in de bodem is van invloed op het milieu en de flora en fauna (biodiversiteit).

De gemeenteraad heeft op 19 mei 2021 een aantal moties aangenomen die onder meer betrekking hebben op de nieuw aan te leggen waterpartijen in en rond het nieuwe Vijfde Dorp. De gevraagde wijzigingen worden nog in het Masterplan verwerkt.

Opmerkingen/aandachtspunten:
Bij het PMZ is niet bekend of deze wijzigingen ook daadwerkelijk in het Masterplan zijn verwerkt.

Ook de steeds vaker voorkomende extreme weersuitingen nopen tot beschermingsvoorzieningen. Bij de bouw moet er rekening mee worden gehouden dat het overtollige water daadwerkelijk de ruimte krijgt. Als dat betekent dat mogelijk delen van de groene buitenruimte overstroombaar moeten worden ingericht, dan heeft dat onmiskenbaar gevolgen voor de flora en vooral de fauna. Het PMZ denkt hierover graag met u mee.

5. Geraadpleegde bronnen

- Masterplan Middengebied Zuidplaspolder, gemeente Zuidplas, 2021
- Structuurvisie Zuidplas 2030 - Ruimte voor dorps wonen in de Randstad, gem. Zuidplas, 2012
- Visie Recreatie Zuidplas 2025 - Naar een zichtbaar, bereikbaar en beleefbaar Zuidplas, gemeente Zuidplas, 2018
- (Ontwerp) Omgevingsvisie Zuidplas, gemeente Zuidplas, 2021
- Erfgoedvisie Zuidplas 2021 – 2026, Verbindend Erfgoed, gemeente Zuidplas
- Structuurvisie Groene Zoom, gemeente Zuidplas, 2011

- Visie Rijke Groenblauwe Leefomgeving, Provincie Zuid-Holland
- Natuurbeheerplan Zuid-Holland 2021, Provincie Zuid-Holland
- Zuid-Hollandse Omgevingsverordening, Provincie Zuid-Holland, 2021
- Rapport Natuurbouwstenen, Provincie Zuid-Holland, 2021

- Bouwstenen biodiversiteit voor in het omgevingsplan, Bureau Stadsnatuur Rotterdam (De Zwarte N., R. de Boer, S.D. Elzerman, G. Bakker, & M. Tas: Rapportnummer 417 2021)
- Broedvogelinventarisatie Eendragtspolder, Zevenhuizen (ZH) 2018. Rapportnr. 359. Bureau Stadsnatuur, Rotterdam (Bakker, G. 2018)
- Broedvogelinventarisatie Recreatiegebied Rottemeren 2019. Rapportnr. 384. Bureau Stadsnatuur, Rotterdam (Bakker, G. & A. de Baerdemaeker), 2019
- Important Bird Areas in the Netherlands 2019, Vogelbescherming Nederland, Zeist & Sovon Dutch Centre for Field Ornithology, Nijmegen (Van Vreeswijk, T., van Roomen, M., van Winden, E., Dotinga, H. & Korporaal N. (2019))
- Monitoring Eendragtspolder 2020, Witteveen + Bos (i.o.v. Recreatieschap Rottemeren/Staatsbosbeheer)
- Verkenning haalbaarheid bouwstenen voor toekomst Restveengebied, Sweco, 2017

- Ontwikkelplan Landschapspark De Rotte Deel I en II, Recreatieschap Rottemeren, 2021
- Terrein Beheer Model Rottemeren, Staatsbosbeheer/Recreatieschap Rottemeren
- Verkenning Rotte Noord en Bentwoud, Strootman Landschapsarchitecten, maart 2020

- (Ontwerp) KRW-programma 2022-2027, Hoogheemraadschap Schieland en Krimpenerwaard, 2021 (SGBP-3)

Bijlage 1
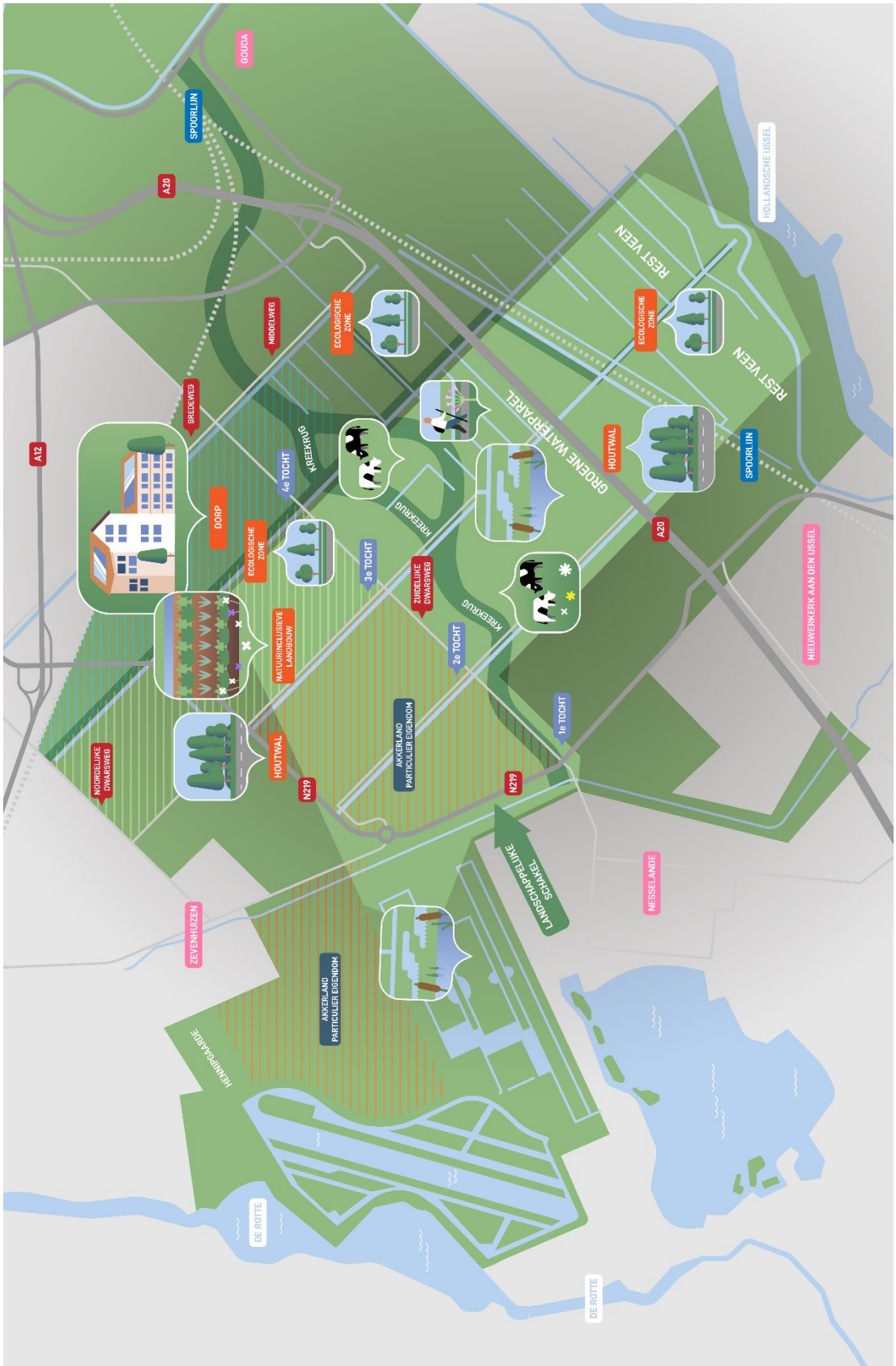
Ideeën van het Platform Mooi Zuidplas, als reactie op de in 2019 gepubliceerde Ontwikkelingsvisie Middengebied Zuidplaspolder. In die fase was de Groene Schakel nog tussen de 2e en 4e Tocht geprojecteerd.